برنامه نسخه الکترونیک، نقطه عطفی در گذار نظام سلامت کشور از فرآیندهای سنتی کاغذی به ساختارهای نوین اطلاعاتی بود؛ رویدادی که اگرچه چالش‌های متعددی را در مرحله پیاده‌سازی به همراه داشت، اما بستری بی‌بدیل از داده‌های حوزه سلامت پدید آورد. اکنون پرسش بنیادین این است که پس از گردآوری این حجم عظیم از داده، گام بعدی چیست و چگونه می‌توان انباشت اطلاعات را به بازوی تحلیل، پیش‌بینی و تصمیم‌سازی هوشمند تبدیل کرد؟

پاسخ به این پرسش، نیازمند بازتعریف نقش فناوری در نظام بیمه‌ای کشور است؛ جایی که هوش مصنوعی نه به عنوان یک موج زودگذر تبلیغاتی، بلکه به عنوان ابزاری تخصصی برای پایش اصالت اسناد، هشدار تداخلات دارویی و حرکت به سمت پیشگیری قبل از وقوع بحران به کار گرفته می‌شود.

در گفت‌وگوی پیش‌رو با دکتر محمد اسماعیل کاملی، سرپرست مرکز توسعه فن آوری اطلاعات، امنیت و هوشمندسازی سازمان بیمه سلامت ایران به بررسی راهبردهای مرکز در حوزه معماری یکپارچه سرویس‌ها، امنیت و پایداری زیرساخت‌ها، راه‌اندازی اداره علوم داده و هوش مصنوعی و مسیر توسعه سامانه جامع موبایلی برای ارتقای شفافیت و تسهیل خدمات بیمه‌شدگان پرداخته‌ایم.

مهم‌ترین برنامه مرکز فناوری اطلاعات سازمان بیمه سلامت در سال‌های آینده چیست؟

طبق برنامه‌های بلند مدت در راستای راهبردهای مرکز و و سند تحول دیجیتال ، مهم‌ترین چشم‌انداز ما تبدیل این مرکز به مرکزی پیشرو در حکمرانی دیجیتال سلامت ایران تا افق ۱۴۰۷ است. این یعنی فراتر از یک مرکز فناوری صرف، به نهادی تبدیل شویم که استانداردهای حکمرانی داده، هوش مصنوعی و تبادل اطلاعات را در کل اکوسیستم سلامت کشور تعریف کند و در پژوهش‌های فناوری سلامت مشارکت فعال داشته باشد.

در این مسیر، سه محور اساسی را دنبال می‌کنیم: اول، پایداری و امنیت به عنوان پیش‌شرط فعالیت‌ها، تحول سامانه‌ها به سمت معماری‌های نوین با قابلیت Cloud-Native و اجرای حکمرانی داده و هوش مصنوعی برای تصمیم‌گیری مبتنی بر قواعد است. هدف نهایی این است که سازمان بیمه سلامت از یک بیمه‌گر با فناوری مناسب به اکوسیستم بیمه و درمان در سطح ملی تبدیل شود.

هوشمندسازی در سازمان بیمه سلامت دقیقا به چه معنی است؟

هوشمندسازی برای ما یعنی در تمام سطوح به گونه‌ای باشیم که منجر به تصمیم‌گیری مبتنی بر داده و هوشمندی شود. یعنی سامانه‌ها فقط داده ثبت نکنند، بلکه تحلیل کنند، صحت سنجی کنند ، پیش‌بینی کنند و توصیه ارائه دهند. مثلا در نسخه‌نویسی، دستیار هوشمند تداخل دارویی را هشدار دهد؛ در رسیدگی به اسناد، الگوهای مشکوک به تقلب خودکار شناسایی شوند و مدیران ارشد با یک داشبورد یک‌صفحه‌ای، وضعیت کل سازمان را در لحظه ببینند. هوشمندسازی یعنی حرکت از گزارش‌دهی گذشته‌نگر به توصیه برای آینده و حرکت از واکنش به پیشگیری. این تحول، نیازمند زیرساخت داده‌ای قوی با قواعد حکمرانی فناوری اطلاعات و داده و هوش مصنوعی است که با استفاده از منابع انسانی و پیمانکاری متخصص قوام می‌یابد.

برنامه نسخه الکترونیک یکی از برنامه‌های تحولی در نظام سلامت بود که توسط سازمان بیمه سلامت ایران اجرا شد؛ پس از این برنامه، چه برنامه متحول کننده‌ای در حوزه دیجیتال سازمان در دستور کار قرار دارد؟

گام بعدی، نمایشگر پرونده الکترونیک پزشکی (EMR) و یکپارچگی کامل سامانه‌ها از لحاظ مفهومی در لایه سرویس است. نسخه‌نویسی الکترونیک پایه‌گذاری شد، اما اکنون باید تمام داده‌های سلامت هر بیمه‌شده اعم از نسخه سرپایی، بستری، آزمایشگاه، تصویربرداری و دارو در یک پرونده واحد تجمیع و قابل نمایش شود. این یعنی ایجاد تجمیع‌گر آزمایشگاهی وتجمیع‌گر تصویربرداری برای دریافت خودکار نتایج از مراکز طرف قرارداد.